

hivatásuk területén a családon kívül is segítőtársai a férfiaknak, akkor mindenütt betöltik igazi hivatásukat, amelyre Isten teremtette őket. Isten minden embernek ad tehetséget. A nőknek is. A talentumokat pedig nem szabad elrejtteni, hanem fel kell használni, mert számot kell róluk adni Isten előtt.

Röviden összefoglalva tehát: szerintem a nő hivatása az, hogy Istentől kapott tehetsége szerint segítőtársa legyen a férfinak, és engedelmeskedjék neki. De a férfi is bánják úgy a nővel, mint Krisztus az Egyházzal!

Jánosi Beáta

Két nőolvasónkat megkértük, írjon a nők éve alkalmából a nő hivatásáról. Amint látszik, véleményük nem éppen egyező. További hozzászólásokat várunk. (Szerk.)

ÖKUMENIKUS SZEMINÁRIUM STRASBOURGBAN

A franciaországi Strasbourgban működő, az evangélikusok által fenntartott „Centre d'Etudes Oecumeniques” (Ökumenikus Tanulmányi Központ) évente kétszer rendez ökumenikus szemináriumot. A nyolcadik 1974.jún.24 — júl.3.-ig folyt le. Témája igen időszerű volt: „Az egyházi szolgálat az egység és megújulás összefüggésében.” Öt nagy előadás hangzott el, amit vita és csoportos megbeszélés követett. Az előadások anyagából szeretnénk most egy kis ízelítőt adni.

1) A két első előadó: dr. Johannes Hempel drezdai (NDK) ev. püspök és Victor A. de Waal anglikán kanonok (Lincoln, Anglia) témája volt: „A papi szolgálat szerepe és funkciója az egyházban és a változó társadalomban.” Hempel az evangélikus hagyományt igyekezett alkalmazni a lelkipásztori problémák megoldására. Ebben a keresésben a bibliai alapok nélkülözhetetlenek, ugyanakkor tisztán látja a modern bibliamagyarázat problémáit. A felelős egyházi vezető (püspök, lelkipásztor) azonban nem várhat a viták eredményére, a gyakorlatban választania kell egy „modellt”. Ezt a következő meghatározással adta meg: „A papi szolgálat az Ige hirdetéséből és a szentségek kiszolgáltatásából áll, s ez az Egyház számára lényeges, kötelező törvény, amit az Egyház Ura maga szabott meg. Ezt a papi szolgálatot Krisztus alapította . . . Mondhatjuk, hogy a lelki szolgálat megfelel az apostolok szolgálatának, és annak a folytatása” (E. Sommerlath). A pap feladata a felelős tanítás, példaadás, lelkigondozás. Felelőssége alapvető és különleges, minden téren övé a végső felelősség. [Pl. nem az ő feladata a templom tetején megjavítani a cserepeket, de ha nincs senki, aki megtegye, akkor neki kell megcsinálni ezt is.] Lényegesnek tartja a lelkipásztor szentelését is, amit így határoz meg: „Az elhívás, küldetés és a Krisztus által adott áldás eseménye, amelyben a plébániai közösségben jelenlevő Krisztus részesít egy embert, ha jelét adta alkalmasságának, és vállalkozott az Ige felelős hirdetésére és a szentségek felelős kiszolgáltatására egy konkrét plébánián.”

De Waal megvilágította az angol klérus „rossz közérzetének” szociológiai és lélektani okait. Az egyház befelé fordulása sok jót is hozott bensőség

terén, de elszigetelte a papokat a társadalomtól. Részben ennek visszahatásaként egyesek otthagya a plébániai munkát, „szociális szolgálatot” kerestek a világban. A pap úgy érzi, kisebb értékű keresztyény lesz papsága révén, az korlátozza keresztyény mivoltában, szabadságában. A számok beszélnek: 1963-ban Angliában 636 anglikán papot szenteltek, 1974-ben 326-ot. Ezek közül is több polgári foglalkozást választott, és csak mint „kiszegítő lelképásztor” támogatja a keretben működőket. Ezután ismertette egy kb. 20 főnyi „munkáspap” csoport életét. Az előadó kétségbe vonta a pap-laikus különbség-tétel hagyományos formáit. Szerinte a szolgálatok különfélesége (1Kor 12, Ef 4) azt jelenti, hogy mindenki köteles szolgálni talentumai szerint, állandó vagy változó szerepben. Az irányítás feladata egyikről a másikra megy át a pillanat igényei szerint.

2) A két következő előadó az Intézetből került ki: Günther Gassmann professzor és a magyar dr. Vajta Vilmos, az Intézet vezetője. Gassmann előadásának címe: „A papi szolgálat formája és struktúrája a protestáns teológiában, az ökumenikus párbeszéd előtt.” Az evangélikus egyházban a papi szolgálatról szóló tanításnak két alapja van: egyik a reformáció alapvető meggyőződéséből indul ki (megigazulás), a másik a katolikusokkal folytatott viták kapcsán rajzolódott ki, amikor formát kellett adni a kialakuló evangélikus vallásnak. Az ágostai hitvallás szerint az evangélium és a szentségek eszközök, amelyek által a Szentlélek felélesztheti a hitet az emberekben ott, ahol és akkor, amikor akarja. Az evangélium és a szentségek miatt alapította Isten az egyházi szolgálatot. Az egyházban senki sem taníthat nyilvánosan, sem nem prédikálhat, vagy szolgáltathat ki szentségeket meghívás nélkül (rite vocatus), vagyis elhívás, szentelés szükséges, bár nem részletezi ennek formáját, sem fogalmát. A viták során az evangélikus egyház nem akart minden áron új struktúrát. Az ágostai hitvallás 28. cikkelye ezt mondja a püspökökről: küldetésük és tekintélyük van hirdetni az evangéliumot, kiszolgáltítani a szentségeket, megbocsátani a bűnöket, megítélni a tanítást. Ha nem tesznek semmit és nem rendelnek semmit az evangélium ellen, lehet és kell is engedelmeskedni nekik. Vagyis állítja a hagyományos struktúra megőrzésének szükségességét, míg az aláveti magát az evangéliumnak. Melancton elismeri, hogy az „autentikus” püspököket megilleti a rendi és kormányzó hatalom (potestas ordinis et jurisdictionis). Bár az apostoloktól kezdve minden szolgálat egyenlő, isteni jupon nincs különbség a püspök és pásztor között, de elfogadható emberi jupon. A szakítás Németországban nem elvi ellenállásból eredt, hanem mert a püspöki tekintély gyakorlásának módja szerintük elfogadhatatlan volt, és mert a katolikus püspökök nem szentelték fel az evangélikus pásztorjelölteket (minthogy ezek nem vallották a katolikus egyház hitét). Miután ez az út járhatatlannak bizonyult, az evangélikusok isteni jupon szentelhetnek pásztorokat maguknak.

Vajta Vilmos „Lelki ember és lelki szolgálat” c. magvas előadása a lelki-pásztori szolgálat antropológiai problémáit fejtegette a próféták és Szent Pál tanítása és példája nyomán. Először a papi válság okait kereste; ezek

között említette a teológia és a papi szolgálat lelkiségének problémái közti szakadékot. Majd az ószövetségből vett példákkal illusztrálta, hogy a lelki ember, Isten munkatársa a szolgálatban egész emberi létével és lényével vesz részt, s emberi élete is jel Isten népének (Ózeás, Ezekiel). Szent Pál alapján festette le a szenvedő apostolt, aki „látványossága a világnak”, ebből kiindulva a szenvedés problémáját fejtegette. Idézzük egy találó megjegyzését: „A struktúrák megújításán való fáradozás eredménytelen marad, ha nem a pap személyiségében mélyen gyökerező lelki erőkből indul ki. Nem a struktúrák adják az életet, hanem az Isten szent Lelke. Az új struktúra a „régiben” még mindig veszélyesebb, mint a régi struktúra olyan emberekkel, akiket az Isten Lelke hajt.”

3) Az utolsó előadást Jean Budillon OP, az ISTINA (a keleti egyházakkal folytatott párbeszéd fóruma) munkatársa tartotta: „A papi szolgálat fogalma és struktúrája a katolikus egyházban, — az ökumenikus párbeszéd előtt.” Először ismertette a párbeszéd eddigi eredményeit és ennek dokumentumait. Felsorolt néhány megállapítást az Egyházak Világtanácsának „A papi szolgálat ökumenikus szempontból” c. dokumentumából, amelyet mi is őrmel aláírhatunk. Pl.:

„A világ kiengesztelődése Jézus Krisztusban nem gyakorolja üdvös hatását mintegy automatikusan, hanem hogy eredményes legyen, közölni kell az emberekkel. Ez a papi szolgálat szerepe; szükség van rá, hogy Krisztus üdvözítő művét átadja az embereknek.” „Az apostoloknak volt egyszeri és alapvető szerepük, amit nem lehet átadni. De volt átadható szolgálatuk is, ami folytatódik a felszentelt szolgálatban. Beszélhetünk az apostoli utódlásról a szolgálatban.” „Ennek a szolgálatnak egy bizonyos papi jellege van. Az Eucharisztiaiban teljesedik ki leginkább a felszentelt szolgáló papi közbenjárása.” „Nagy a jelentősége a szentelés aktusának. Ez egyszersmind a Szentlélek hívása (epiklézis), szentségi jel, az adományok elismerése, elkötelezés. A kézrátételt úgy lehet tekinteni, mint jelet, amely tanúsítja az Egyháznak és szolgálójának kapcsolatát Krisztussal. Időlegesen megszakítás vagy végleges lemondás esetén minden újrászentelés ki van zárva!”

Ezután az előadó fölvetett néhány további tisztázásra váró kérdést. Az alapvető kérdés: vajon a papi szolgálat az Egyház létéhez tartozik-e hozzá, vagy csak jobb rendjéhez? Lehet-e teológiájának kiindulópontja egyedül az ekkleziológia? Vajon a krisztológiai és pneumatológiai kiindulópont nem ugyanannyira lényeges-e? Vagyis meg lehet-e kerülni a felszentelt szolgáló krisztusi alapításának kérdését? A „memoria” bibliai fogalma jobban megvilágítaná a szolgálat értelmét: a pap re-praesentatiója Krisztusnak, de nem azonos vele. Ezért van az, hogy egyetlen Pásztor van az Egyháznak (Jn 10), mégis a pap is pásztor; egyedül Krisztus az újszövetség papja, mégis a szolgának is van papi szerepe. — Végül két kérdésre keresett választ: egyik a szolgálat formáinak sokfélesége, másik a szolgálatok elismerése. A papi szolgálat hármasság struktúrája (püspök — pap — diakonus) már igen korán kialakult, és szerintünk a lényeghez tartozik. Viszont különbséget tehetünk a szolgálat természete (lényege) és gyakorlásának feltételei között. A konkrét szerkezetek és formák megváltozhatnak anélkül, hogy a lényeg érintene. (Példa: óriási a különbség egy feudális választófejedelem-püspök és

egy mai püspök, egy reneszánsz pápa és VI. Pál között, mégsem állítja senki, hogy maguk a szolgálatok változtak meg.)

Ami a szolgálatok elismerésének nagy kérdését illeti, ehhez a katolikus teológus szemében nem elég a teológusok tanbeli megegyezése. A kölcsönös elismerés módja lehetne jogi aktus, liturgikus celebráció, kiengesztelődés vagy bűnbánati liturgia. Minthogy a kölcsönös kézzátétel mindkét részről elfogadhatatlan, ő liturgikus celebrációt javasolt (nemzeti, egyházmegyei, plébániai szinten): ünnepelni a megtalált egységet, hálát adni az Úrnak. Az eucharisztikus koncelebráció azt jelentené, hogy a szolgálatokat kölcsönösen elismerték. (Vö. viszont a Nemzetközi Teol. Bizottság júl.7-i dokumentumát: „Az Egyház apostolisága és az apostoli utódlás”: „... az egység a katolikus egyházzal nem jöhet létre másképp, csak szentségileg, sohasem pusztán jogi vagy adminisztratív aktsussal.”)

E rövid beszámoló is érzékelteti — reméljük — azt a teológiai „mozgást”, amely a megújulás és az egyházak egysége felé tart. Természetesen mindig különbséget kell tenni teológiai elméletek és az Egyház biztos tanítása között.

P. L.

LEVÉL ETIÓPIÁBÓL

Etiópia katonai kormánya március végén közzétette az etióp nemzeti ünnepek új listáját. A legfeltűnőbb változás, hogy három mohamedán vallási ünnep lett nemzeti ünneppé. Eddig a vallási jellegű ünnepek kizárólag etióp ortodox keresztény ünnepek voltak. Úgy tűnik, az etióp ortodox egyház határköhöz érkezett.

Krisztus születése előtt a mai Etiópia népeinek egy része a zsidó vallás követője volt. A másik, valószínűleg nagyobb része pogány vallásokhoz tartozott: a napot, hegycsúcsokat, szellemeket, a kígyót tisztelték. Krisztus után a negyedik században a Szíriából érkezett Sz. Frumentius befolyása alatt a keresztény hit államvallássá lett. Frumentius Szent Márk utódának áldását kérte ki. Így vált az etióp egyház az alexandriai patriarchátus részévé, s az maradt egészen 1951-ig, önállósulásáig.

A közbeeső másfél évezredet kemény küzdelem jellemezte. Két-három évszázadig a délről északra nyomuló kusita pogány törzsek szorongatták Etiópiát. A nagy és hosszantartó veszélyt azonban az iszlám terjedése és agresszivitása jelentette. Mekka és Medina Etiópia szomszédságában van. A Vörös-tenger már ősidők óta inkább kapocs, mint gát volt a különböző arab birodalmak és Etiópia között. Mohamed hite tűzként terjedt, és Etiópia már a korai középkorban mint keresztény sziget állt a mohamedán tengerben. A portugálok felfedező útjai után Európa közelebb került Afrikához, s Etiópia megszorultságában egyes európai keresztény hatalmak barátságát kereste. A portugálok aztán tényleges szerepet játszottak a legádázabb iszlám támadás visszaverésében. A katonákat követő európai hittérítők azonban túl tapintatlanoknak és erőszakosoknak bizonyultak. Az etióp egyház nem akart sem hitet változtatni, sem közigazgatásilag Róma befolyása alá kerülni. A katolikus (jezsuita) hittérítőket kiltították, és Etiópia visszaesett abba az elszigeteltségbe, amely történelmét Frumentius óta jellemezte.

A vallási lét fenntartásáért folyó élethalálharc két fontos következménnyel járt. Az egyik az eredetihez, a sajátához, a hagyományokhoz való egyre erősebb ragaszkodás. A másik az egyház és az állam vérszövetsége. Az utóbbi nem meglepő. Minden feudális államrendszerre jellemző az állam és a mindenkor egyház szoros viszonya. Ez nem is a feudalizmusból következik, hanem ugyanazokból az alapvető szellemi, gazdasági és társadalmi eredőkből, amelyeken maga a rendszer is épül.